

Espoon Auroraposti

2/2013

Perinnetietoa Espoosta

Espoon perinneyhdistys Aurora järjestää ennen yhdistyksen syyskokousta **esitelmä- ja julkistus-tilaisuuden** tiistaina **26.11.2013 klo 18.00 alkaen**. Paikka on **Auroran kappeli**, Heiniemenpolku 1. Kahvitarjoilu alkaa klo 17.30.

Yhdistyksen puheenjohtaja Martti Hellström esitelmöi aiheesta **'Kansalaiskoulu Espoossa'**

Heiniemen historian julkaisu, Aapo Kirvesniemi ja Esko Uotila. Kirja jaetaan syysko-

kouksessa ilmaiseksi tämän vuoden jäsenmaksun maksaneille.

Kutsu Espoon perinneyhdistys Aurora ry:n syyskokoukseen

Espoon perinneyhdistys Aurora ry:n sääntömääräinen **syyskokous** järjestetään Auroran kappelin kahviossa tiistaina **26.11.2013** esitelmäosuuden päätyttyä klo 19.00 alkaen. Syyskokouksessa käsitellään sääntöjen määräämät asiat, kuten

- vahvistetaan toimintasuunnitelma, talousarvio, sekä liittymis- ja jäsenmaksujen suuruudet seuraavalle kalenterivuodelle
- valitaan hallituksen puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä
- valitaan yksi tai kaksi toiminnantarkastajaa ja heille varatarkastajat

Kokouksessa käsitellään lisäksi

- yhdistyksen nimen ja sääntöjen muuttaminen

Tervetuloa!

Espoon perinneyhdistys Aurora ry:n hallitus

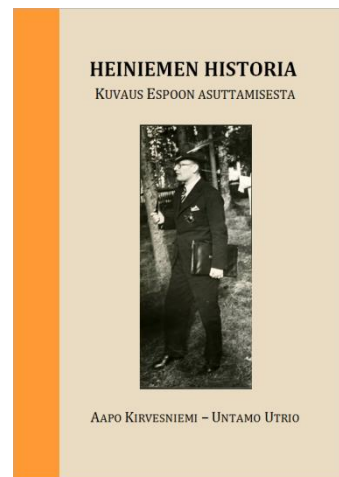
Yhdistyksen sääntöjen muuttaminen

Yhdistyksen syyskokouksessa käsitellään hallituksen ehdotus yhdistyksen nimen ja sääntöjen muuttamiseksi. Uudeksi nimeksi on ehdolla **Espoon perinnesseura ry**. Syynä muutokseen on tarve selkeyttää nimi vastaamaan yhdistyksen

tavoitetta tehdä monimuotoista kotiseutu- ja perinnetyötä koko Espoossa. Nimenmuutoksen yhteydessä ehdotetaan tehtäväksi muita yhdistyksen toimintaan liittyviä sääntömuutoksia. Sääntöihin on tarkoitus lisätä kuvaukset yhdistyksen toiminnan sisällöstä ja tukimuodoista. Hallituksen jäsenten määräksi ehdotetaan neljästä kahdeksaan nykyisen kiinteän kahdeksan sijasta. Yhdistyksen nimenkirjoitusvaltuuksia tarkennetaan. Yhdistys- ja tilintarkastuslakien muutokset otetaan huomioon vaihtamalla tilintarkastajat toiminnantarkastajiksi. Yhdistyksen kokousten kutsut voitaisiin toimittaa myös sähköpostitse.

Yhdistyksen nimen ja sääntöjen muuttaminen vaatii yhdistyksen kokouksessa kolmen neljäosan enemmistön. Muutokset tulevat voimaan, kun uudet säännöt on merkitty yhdistysrekisteriin.

Heiniemen historia yksissä kansissa

Perinneyhdistyksen syyskokouksen yhteydessä julkistetaan **Aapo Kirvesniemen ja Untamo Utrion** (1905–1980) kirjoittama kirja *Heiniemen historia – Kuvaus Espoon asuttamisesta*. Kirja perustuu Untamo Utrion kirjoittamaan Heiniemen asuttamisen ja kyläyhteisön elämän kuvaukseen 1930-luvulla. Hänen tyttärensä Kaari Utrio on antanut suostumuksensa tekstin julkaisemiseen. Aapo Kirvesniemi on laatinut yhteenvedon Espoon

asutuksen kehittymisestä ja Heiniemen nykytilanteesta. Hänen keräämänsä valokuvat ja niihin laatimansa kuvatekstit elävöittävät Untamo Utrion kirjoittamaa kylähistoriaa.

Espoo oli 1930-luvulla maatalousvaltainen kunta, jonka voimakas kasvu alkoi vasta 1950-luvulla. Vuonna 1920 kunnassa oli alle 9 000 asukasta. Juna- ja linja-autoliikenteen lisääminen ja tieyhteyksien parantaminen käynnistivät uusien alueiden asuttamisen. Heiniemeen muutti Helsingistä vähälukuinen, mutta aktiivinen ja erikoislaatuinen joukko uusia asukkaita. Untamo Utrion ansiosta yhteisön värikkäät vaiheet voidaan nyt esitellä nykypolville. Kirja on merkittävä ajankuvaus 1930-luvun Espoosta.

Kaikki Espoon perinneyhdistys Auroran tuottamat julkaisut on esitelty ja niitä voi tilata yhdistyksen verkkosivuilla osoitteessa espoonaurora.net/Julkaisut.html.

Kansakoulumuistot keräyksessä

Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seura (entinen Suomen Kouluhistorian Seura perustettu 1935) toimeenpani valtakunnallisen koulumuistojen keruuhankkeen vuonna 2012. Tässä valtakunnallisessa koulumuistojen keräyksessä tavoitteena on tallentaa opettajien, oppilaiden ja muun koulun henkilökunnan muistoja ja kokemuksia heidän kansakoulu-, oppikoulu-, peruskoulu- ja ammattikouluajoiltaan. Keräys päättyy 31.12.2013. Aineisto arkistoidaan Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistoon, jossa se on käytettävissä koululaitoksen historiaa koskevissa tutkimuksissa.

Espoon perinneyhdistys käynnisti Espoon kansakoulumuistojen keräämisen jo vuonna 2011. Keräyshankkeen innoittajana oli historiakoosteen kirjoittaminen perinneyhdistyksen verkkosivuille Espoon ensimmäisten kansakoulujen perustamisesta aina peruskoulun tuloon asti. Toisen maailmansodan jälkeisten vuosien kouluista alettiin saada arvokasta tietoa koulujen entisiltä opettajilta ja oppilailta, jotka antoivat perinneyhdistyksen käyttöön omia koulumuistelmiaan. Näiden tietojen ohjaamana perinneyhdistyksen hallitus päätti aloittaa Espoon kansakoulumuistojen keräämisen ja niiden julkaisemisen yhdistyksen verkkosivuilla. Perinneyhdistys järjesti seminaarin koulumuistojen keruun

edistämiseksi huhtikuussa 2013. Tilaisuudessa koulumuistojen keräyskokemuksista oli puhumassa Suomen kasvatuksen ja koulutuksen historian seuran puheenjohtaja, professori Jukka Rantala.

Espoossa koulumuistojen keräykseen saadut varhaisimmat koulumuistot ovat jatkosodan ajalta, jolloin poikkeustilanne vaikeutti myös koululaisten elämää monella tavalla. Yleisesti eri vuosikymmenien aikaisiin muisteluihin sisältyvistä kuvauksista, kuten koululaisten suhtautumisesta opettajiin ja mieltymyksistä koulutyöhön ja opetusaineisiin sekä mieliin jääneistä henkilökohtaisista kokemuksista, saa eri vuosikymmeniltä erittäin hyvän vertailuaineiston tarkasteltaessa vaikkapa ajan mittaan tapahtuneita muutoksia koulumaailmassa ja sitä ympäröivässä yhteiskunnassa.

Perinneyhdistyksen järjestämä keräys jatkuu vielä tulevan vuodenvaihteen jälkeen. Toivomuksena on, että mahdollisimman monet Espoossa kansakoulun opettajina toimineet ja entiset kansakoululaiset kertoisivat omista koulumuistoistaan.

Valtakunnallisen koulumuistojen keräyksen päättyessä kuluvan vuoden lopussa, lähetetään siihen mennessä saapuneet muistelut, muistelun antajan suostumuksella Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kansanrunousarkistoon. Espoon kansakoulumuistojen keräyksen vastuuhenkilöinä toimivat Esko Uotila ja Pirkko Kivimäki (kuvassa alla).

Verkkosivut:

<http://espoonaurora.net/Espoolaisia-koulumuistoja.html>

Kansakouluretkellä 7.9.2013

Espoon perinneyhdistys Auroran järjestämällä retkellä tutustuttiin espoolaisiin kansakoulurakennuksiin, jotka nykyisin ovat uudessa käytössä. Euroopan rakennusperintöpäivien tämän vuoden teemana Suomessa on *Eläköön rakennus!*.

Tarkoitus on kiinnittää huomio rakennusten säilyttämiseen ja uusiin käyttötarkoituksiin. Kansakouluretken vierailukohteet olivat vanhoja rakennuksia, mutta hyvän rakentamisen ja kunnossapidon ansiosta edelleen erinomaisessa kunnossa.

Retkelle lähti käyttökiellossa olevan kaupungintalon parkkipaikalta, virastotalon purkutyömaan vierestä 25 rakennusperinnöstä kiinnostunutta. Retken oppaana toimi asiantunteva ja kokenut Espoo-opas **Mari Nevalainen**, joka kertoi kansakoulujen vaiheista Espoossa peilaten historiaa tämän päivän tilanteeseen. Retken aikana kuulin osallistujien muistoja omalta kouluajaltaan.

Retkellä ohitimme Bembölen ruotsinkielisen kansakoulun, joka avattiin vuonna 1923. Se oli silloin kirkon jälkeen Espoon suurin julkinen rakennus. Sen on suunnitellut arkkitehti **J. S. Sirén**, jonka myöhempiä töitä oli mm. Eduskuntatalo. Rakennus on edelleen koulukäytössä.

Ensimmäinen vierailukohtemme oli Träskändan kansakoulu, nykyinen Auroran päiväkotitoiminta. Tiloja esitteli päiväkodin varajohtaja **Tarja Meddahi**. Viihtyisän rakennuksen tiloissa keskusteltiin nykykoulujen kosteus- ja sisäilmaongelmista ja kaivat-

tiin puurakentamisen elvyttämistä. Träskändasta suuntasimme purkua odottavan Auroran koulun ohitse kohti Mankkaata, jossa entisen Mankans folkskolan tiloissa toimii vireä Teatteri Hevosenkenkä ja taidegalleria.

Retki jatkui kohti Suvisaaristoa, jossa pääsimme tutustumaan Mataskärin leirikeskukseen, jossa toimi ruotsinkielinen kansakoulu vuodesta 1896 alkaen. Ajaessamme Soukan kautta Kivenlahteen **Matti Kiiskinen** kertoi ansiokkaasti paikallisten kartanoiden vaiheista ja muista merkkirakennuksista, kuten Villa Miniasta.

Kivenlahdessa nautimme ansaitut retkikahvit viihtyisästi sisustetussa Kahvila Kanelipullassa. Sen vieressä oleva Kahvi-Kaisan talo rakennettiin vuonna 1881 Stensvikin tiilitehtaan työntekijöiden lasten kouluksi. Paluumatkalla näimme komean entisen Köklax folkskolan, joka on edelleen koulukäytössä sekä entisen Kauklahden kansakoulun eli Pellon koulun, jossa vuonna 1912 aloitti toimintansa suomenkielinen kansakoulu.

Viimeisinä kohteina olivat tuomiokirkon läheisyydessä olevat Pitäjätupa ja Lagstadin kotiseututalo. Espoon ensimmäinen kunnallinen kansakoulu oli ruotsinkielinen Lagstad folkskola, joka aloitti toimintansa vuonna 1873.

Palasimme nelituntiselta retkeltä tyytyväisinä ja moneen espoolaisen kouluhistorian vaiheeseen paremmin tutustuneena.

Yhdistyksemme mukana SyysMatin Markkinoilla

SyysMatin markkinat pidettiin 6. kerran viikonloppuna 21.-22.09. Espoon Tuomiokirkon ja Seurakuntatalon puistomaisessa lähiympäristössä. Tapahtuma on kasvanut varsin laajaksi ja väkeä oli runsaasti liikkeellä kauniissa syysäässä.

Esittelimme yleisölle toimintaamme, myimme julkaisujamme ja keskustelimme kiinnostuneen yleisön kanssa niin yhdistyksestä kuin kaikesta muustakin ihmisiä kiinnostaneesta. Erikoisesti yleisö oli kiinnostunut katokseemme kiinnitetystä suurennetusta maisemakuvastamme vuodelta 1906, jonka keskellä markkinoita vietettiin.

Hallituksen vuorovoimin päivystäen saimme markkinakatoksen äärellä uusia yhteyksiä, jäseniä ja kirjojakin myytiin kohtalaisesti. Tapasimme myös vanhoja tuttuja ja palautettakin tuli pohdittavaksi.

Espoon perinneyhdistys Aurora ry

Martti Hellström, puheenjohtaja
puh. 09 598 628, 045 1118156; marttifi@gmail.com

Verkkosivut: espoonaurora.net

Marjatta Kuitunen, sihteeri
puh. 0400 470 018; marjatta.kuitunen@pp.inet.fi